

Kartlegging av marine naturverdier på Jørpeland

Områderegulering, Strand kommune

Ole K. Larsen

Kartlegging av marine naturverdier på Jørpeland

Områderegulering, Strand kommune

Ecofact rapport: 383

www.ecofact.no

Referanse til rapporten:	Larsen, O. K. 2014. Kartlegging av marine naturverdier på Jørpeland. Områderegulering, Strand kommune. Ecofact rapport 383, 17 s.
Nøkkelord:	Naturtyper, rødlistearter, ålegrasenger, marin fylling og marin befaring.
ISSN:	1891-5450
ISBN:	978-82-8262-381-0
Oppdragsgiver:	Fjordbris AS
Prosjektleder hos Ecofact:	Ole K. Larsen
Samarbeidspartnere:	
Prosjektmedarbeidere:	Tore Hovda
Kvalitetssikret av:	Roy Mangersnes
Forside:	Tiltaksområdet. Foto: Ole K. Larsen

www.ecofact.no

INNHOOLD

1 FORORD	1
2 SAMMENDRAG	2
3 INNLEDNING	3
4 METODE	5
5 RESULTATER	6
5.1 KUNNSKAPSSTATUS	6
5.2 BESKRIVELSE AV OMRÅDET	6
5.3 VERDIFULLE NATURTYPER I HHT DN'S HÅNDBOK NR. 19	10
5.4 RØDLISTEARTER	12
6 ÅLEGRASENGER I REGIONEN	12
7 OPPSUMMERING	14
8 REFERANSER	15
8.1 NETTBASERTE KILDER	15
8.2 SKRIFTLIGE KILDER	15

1 FORORD

Ecofact har fått i oppdrag av Fjordbris v/Kolbjørn Haaland å kartlegge områdene i sjø sør for skallstøperiet på Jørpeland, Strand kommune. Områdene er kartlagt ut fra gjeldende retningslinjer om naturtypekartlegging. Tore Hovda takkes for å ha bistått Ecofact med dykkeroperasjonen. Kolbjørn Haaland takkes for oppdraget og informasjon knyttet til dette.

September 2014

Ole K. Larsen

2 SAMMENDRAG

Beskrivelse av oppdraget

I det aktuelle området skal det legges til rette for etablering av fyllingsskråninger og motfyllinger i sjø for tomteutvikling.

Ecofact har kartlagt marine naturtyper høsten 2014, og har avgrenset verdifulle naturtyper på kart, samt beskrevet disse.

Datagrunnlag

Befaring foretatt 10. september 2014 av Ole K. Larsen og Tore Hovda.

Biologiske verdier

Som følge av befaring like utenfor Jørpelandsvågen ble det avgrenset to ålegrasenger som oppfyller kriteriene for verdisetting etter DN- håndbok 19, *Kartlegging av marint biologisk mangfold*. En av lokalitetene fikk B-verdi, mens den andre fikk C-verdi. Verdien ble satt på bakgrunn av ålegrasengenes størrelse. Det ble ikke observert rødlistearter i området.

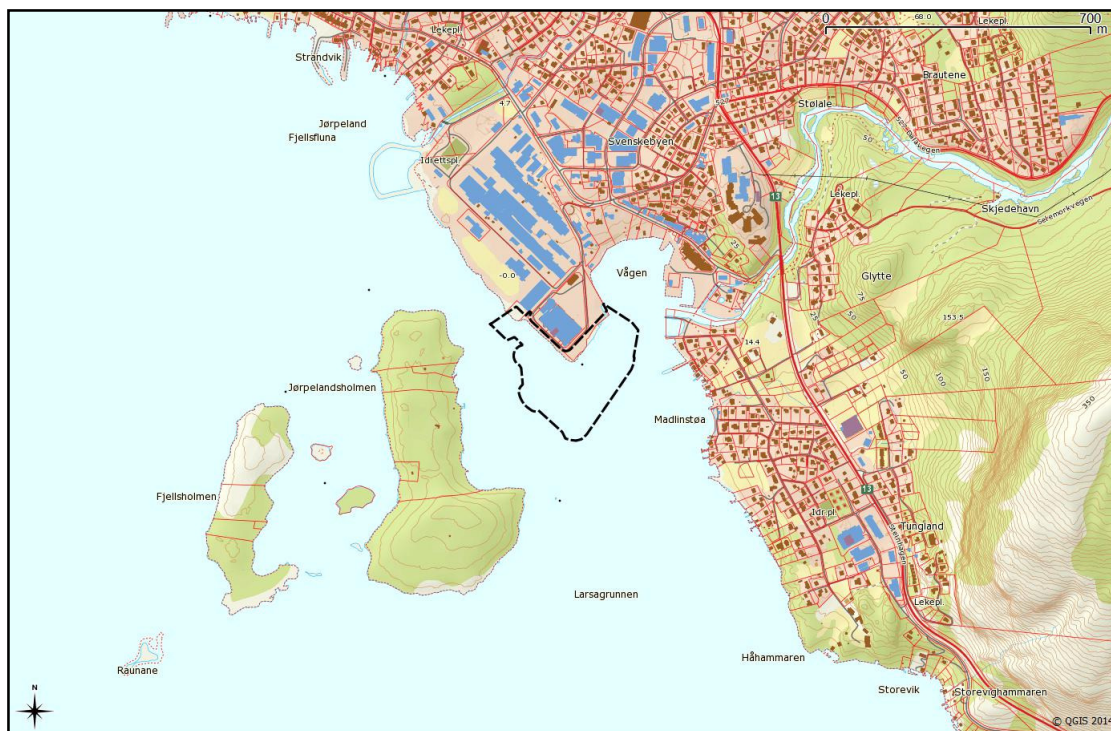
3 INNLEDNING

Ecofact har på oppdrag av Fjordbris kartlagt marine naturverdier like utenfor Jørpeland i Strand kommune, Rogaland. I det aktuelle området skal det legges til rette for etablering av fyllingsskråninger og motfyllinger i sjø for tomteutvikling.

Figur 6.1. Regional lokalisering av området.

Det aktuelle området ligger i innseilingen til Jørpeland. Tiltaksområdet ligger delvis inne i Jørpelandsvågen og delvis utenfor hvor det strekker seg sør-sørvest mot Jørpelandsholmen. Fylling med fyllingsfot har et areal på 73,5 daa (figur 2 og 3). Det er dette arealet som vil bli beslaglagt av tiltaket, og det er dette arealet som er undersøkt for naturverdier.

Figur 6.2. Undersøkelsesområde ligger ved innseilingen til Jørpelandsvågen.

Figur 6.3. Avgrensning av undersøkelsesområdet på kart med dybdekoter.

4 METODE

Det ble gjennomført befaring av området onsdag 10.09.2014. Befaringen ble gjennomført ved dykking. Området har relativ stor båttrafikk og ble derfor gjennomført fra båt for ekstra markering og sikkerhet. Ecofact hadde to dykkere i vannet, en marinbiolog og en assistent/sikring. Det var relativt dårlig sikt under befaringen, spesielt innerst mot Vågen (dette gjenspeiles i bildekvaliteten på noen av bildene presentert senere i denne rapporten). Sikten ble noe bedre jo lengre sør og vest man kom i området. Den dårlige sikten innerst i undersøkelsesområdet skyldes trolig Jørpelsandsåna som renner ut i Jørpelandsvågen. Det ble gjennomført 2 dykk for å dekke hele området. Selv med dårlig sikt i deler av området så anses dekningsgraden av området som svært god.

Figur 6.4. Brune linjer innenfor tiltaksområdet illustrerer de to befaringstraséene. Traséene er illustrasjoner og ikke eksakte.

For kartlegging av de marine naturverdiene så brukes metodikk etter DN-håndbok 19, *Kartlegging av marint biologisk mangfold*. Håndbok 19 har en rekke definerte naturtyper som igjen blir kategorisert etter lokal-, regional- og nasjonal verdi (C-, B- og A-verdi). I tillegg til håndbok 19 så blir eventuelle rødlistearter (Norsk Rødliste 2010) notert og kategorisert etter rødlistestatus.

Området blir også beskrevet utover avgrensede naturtyper.

5 RESULTATER

5.1 Kunnskapsstatus

Det finnes ingen registrerte naturtyper i planområdet i Naturbase. Det foreligger heller ingen registreringer i Artskart av rødlistearter i planområdet.

5.2 Beskrivelse av området

Befaringen ga grunnlag for å dele området inn i fire forskjellige områdetyper:

- Mudderbunn
- Sandbunn
- Blokk og stein (eksisterende fylling)
- Ålegrasenger

Mudderbunn

De dypeste områdene består for det meste av mudder. Disse områdene fremsto svært homogene med enkeltforekomster av sukkertare. På muddermassene var det et tynt lag ettårige brunalger. Det ble observert noen få flyndrer. Muddermassene var så løse at armen forsvant under når den ble presset mot overflate. Slike ustabile masser består av lite liv, da massene faller sammen for gravende dyr.

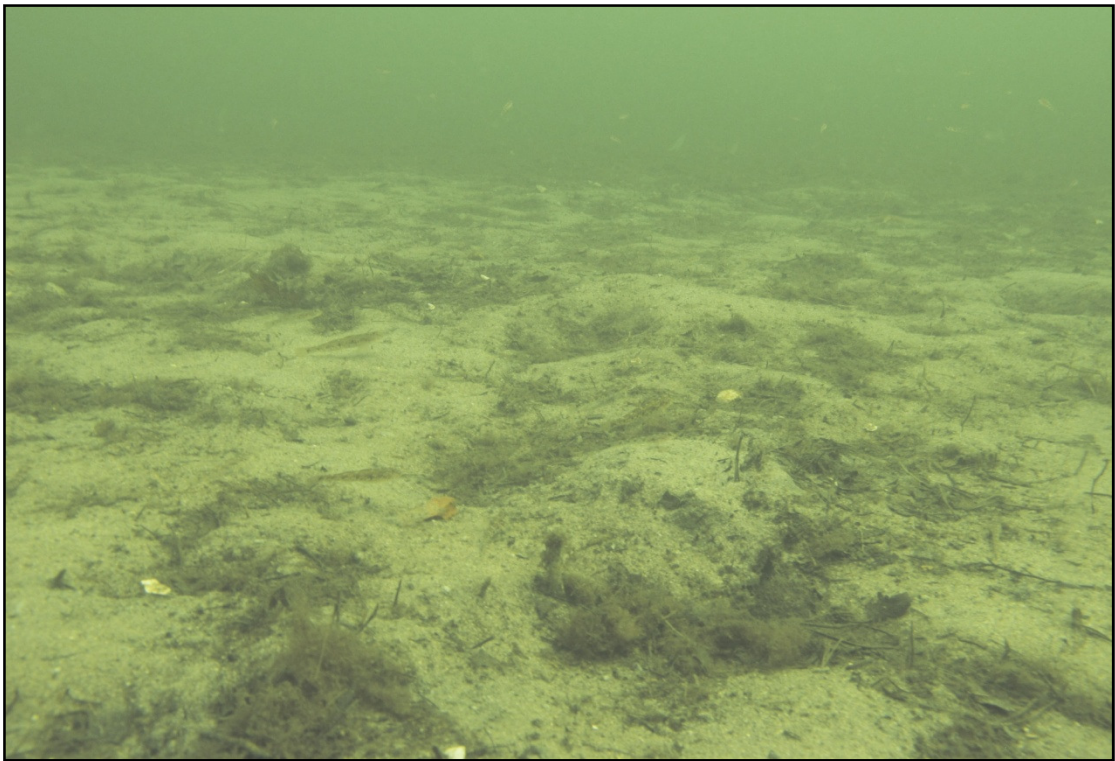

Figur 6.5. Bildet er tatt på 12-13 meter hvor bunnen besto av mudder med et lag av ettårige alger. Sentralt i bildet ligger ei skrubbe.

Sandbunn

Over kote -10 går bunnen gradvis over i fin sand til bunnen treffer eksisterende fylling nær land. Dybden på den eksisterende fyllingen varierer langs tiltaket, men fyllingen treffer sandbunn langs hele tiltaket.

Sandbunn dominerte i de grunnere områdene som ikke består av eksisterende fylling. Disse områdene er tilsynelatende like homogene som mudderbunnen. Sandbunn er mye mer stabil en mudderbunn. Det var noen få nabber som stakk opp av sanden her og der, men i det store hele så bestod området av «sandsletter». Områdene fremstår relativt livløst, men det er ikke tilfelle. De fleste organismene som lever på sandbunn lever nede i sanden (infauna). For en fullstendig vurdering av kvaliteten på slike områder må man gjennomføre bunndyrsanalyser. Dette er dog lite hensiktsmessig i dette prosjektet da dette området likevel ikke kvalifiserer som noen naturtype etter DN-håndbok 19. De dominerende artene som kunne observeres var flyndrer og fjæremark.

Figur 6.6. Områdene over kote -10 besto for det meste av fin sand

Blokk og stein (eksisterende fylling)

Det er i dag ingen naturlig strandlinje rundt tiltaksområdet. Strandlinjen består av utfyllingsmasser. Ut i fra observasjoner gjort på befaring så kan det se ut som om fyllmassen i nordvest er eldre en øvrig fyllmasse. På blokk og stein i nordvest så var det mye vorterugl. Dette er en type kalkalge som vokser sent. Denne var ikke å observere i øvrige områder. Eller så var det en del tang og rødalger som vokste på stein og blokk og i disse områdene kunne det også observeres mye gyltefisk og lyr.

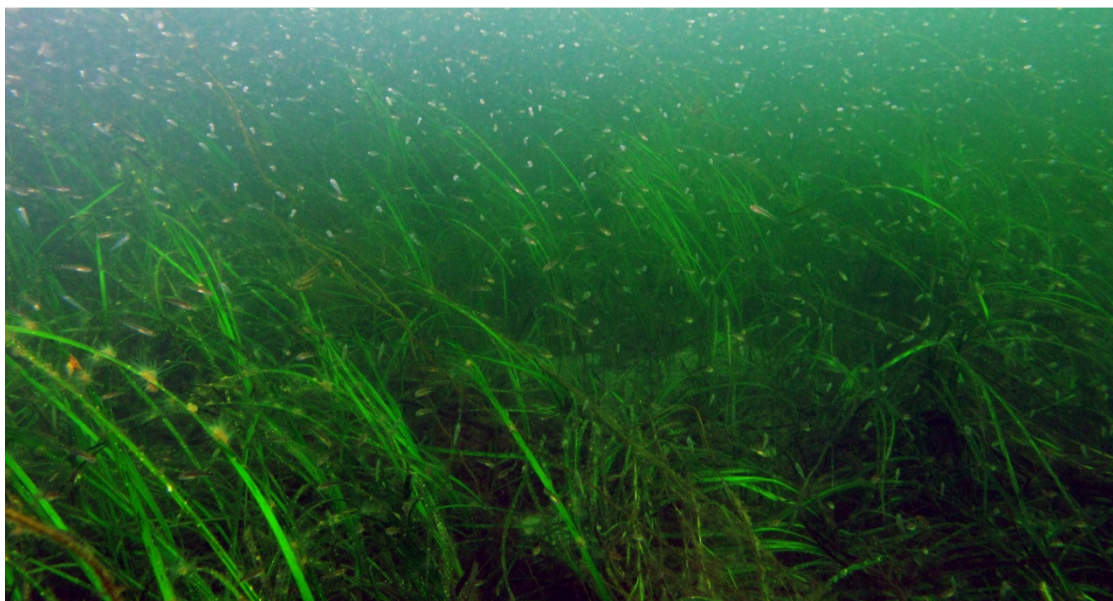

Figur 6.7. Under strandlinjen består området av blokk og stein.

Ålegrasenger

Det ble observert store bestander av ålegras i de områdene som består av sandbunn uten for stor helning. Ålegrasengene hadde friske, lange og tykke skudd og sto tett. I ålegrasengene ble det observert mye fiskeyngel, strandkrabber, sekkedyr og pigghuder. Det ble også observert store mengder av epifytten ålegrassjørøse i området. Ålegrassjørøse lever kun på ålegras og er således en av mange arter som er sterkt knyttet til ålegrasenger.

Inn mot Jørpelandsåna vokste ålegraset ned til kote -4,5, mens lengre ute mot Jørpelandsholmen vokste det ned til kote -7,5. Det er helningsvariasjoner begge steder så helningsgraden er ikke begrensende faktor. Forskjellen i utbredelsesdybde skyldes trolig en forskjell i lysinnstråling. Innerste deler av vågen er sterkt påvirket av Jørpelandsåna hvor elva både tar med seg partikler, samt at den gjør vannet brakt med en tydelig haloklin (skille mellom saltinnhold i vannmasser). En haloklin gjør noe med lysbrytningen da den fungerer som et speil der den er sterk. Ålegrasengene innerst i vågen har trolig en naturlig begrensing på -4,5 meter basert på redusert lysinnstråling.

Figur 6.8. Ålegrasengene var stedvis svært tette

Figur 6.9. Ålegrasengene skaper tredimensjonale miljø med høy biodiversitet og biomasse.

5.3 Verdifulle naturtyper i hht DN's håndbok nr. 19

Det forelå ingen registreringer av verdifulle naturtyper i Naturbasen, men befaringen ga grunnlag for å avgrense to ålegrasenger i tiltaksområdet.

Figur 6.10. Det ble avgrenset to områder med ålegrasenger illustrert med grønn skravur. Den minste i innseilingen til Vågen er kalt nordøst, mens den største er kalt sørvest.

Jørpeland (nordøst)

Lokalitetsnummer (ID):

Kommune: Strand

Dato: 10.09.2014

Areal: 0,6 daa

Hovednaturtype:

Naturtype: Ålegrasenger og andre undervannsenger (I11)

Utforming: Vanlig ålegras (*Zostera marina*) (I1101).

Verdi: C

Undersøkt/kilder: 10.09.2014 av Ole K. Larsen & Tore Hovda

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt ved feltarbeid av Ole K. Larsen & Tore Hovda 10.09.2014

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger like øst for en båtslipp i tilknytning til næringsarealene som tiltaksområdet omgir. Området ligger i en liten helning som fra like utenfor båtslippen fra ca. -2 meter og ned til -4,5 meter. Lokaliteten ligger på fin sand og er beskyttet. Avgrensingens nøyaktighet er vurdert til å være bedre enn 10 meter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av vanlig ålegras og blir dermed ført til Ålegrasenger og andre undervannsenger (I11) med utforming Vanlig ålegras (*Zostera marina*) (I1101).

Artsmangfold: Det ble bare i liten utstrekning søkt etter rødlistearter men det ble ikke funnet noen.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Fremmede arter: Ingen registrerte

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene vil bevares og videreutvikles best dersom området får utvikle seg fritt.

Del av helhetlig landskap:

Verdibegrunnelse: Området får verdi C (lokalt viktig) fordi området ikke oppfølger kravene til A eller B på grunn av sitt begrensede areal. Denne kategorien blir ofte brukt når en naturtype er lokalt sjelden eller når lokaliteten utmerker seg på andre måter (spesiell fin/rik, mindre areal men bør ikke overses, osv.). I motsetning til Sør- og Østlandet har ikke Rogaland mange store lokaliteter med ålegrasenger, derfor blir de fleste lokaliteter som ikke oppfyller kriteriene for en B verdi, gitt en C verdi. Ålegrasengen er stor og tett nok til å vurderes som en lokalitet med verdi C.

Jørpeland (Sørvest)

Lokalitetsnummer (ID):

Kommune: Strand

Dato: 10.09.2014

Areal: 22 daa

Hovednaturtype:

Naturtype: Ålegrasenger og andre undervannsenger (I11)

Utforming: Vanlig ålegras (*Zostera marina*) (I1101).

Verdi: B

Undersøkt/kilder: 10.09.2014 av Ole K. Larsen & Tore Hovda

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt ved feltarbeid av Ole K. Larsen og Tore Hovda 10.09.2014

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten sin østre avgrensning starter ca. 30 meter ut fra det sørligste punktet av eksisterende fylling (næringsareal) på vestsiden av Jørpelandsvågen. Lokaliteten strekker seg ca. 150 meter sørover og 260 meter i nordvestlig retning. De topografiske forholdene er varierte innen avgrensningen, men helningen er liten over hele utstrekningen. Inn mot land avgrenses engen mot fylling eller grunne (ca -2,5 meter), mens ut mot dypere områder avgrenses engen av lysinnstråling på ca. -7,5 meters dyp.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av vanlig ålegras og blir dermed ført til Ålegrasenger og andre undervannsenger (I11) med utforming Vanlig ålegras (*Zostera marina*) (I1101).

Artsmangfold: Det ble bare i liten utstrekning søkt etter rødlistearter men det ble ikke funnet noen.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Fremmede arter: Ingen registrerte

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene vil bevares og videreutvikles best dersom området får utvikle seg fritt.

Del av helhetlig landskap:

Verdibegrunnelse: Området får verdi B (viktig) på grunn av ålegrasengens størrelse og gode tilstand.

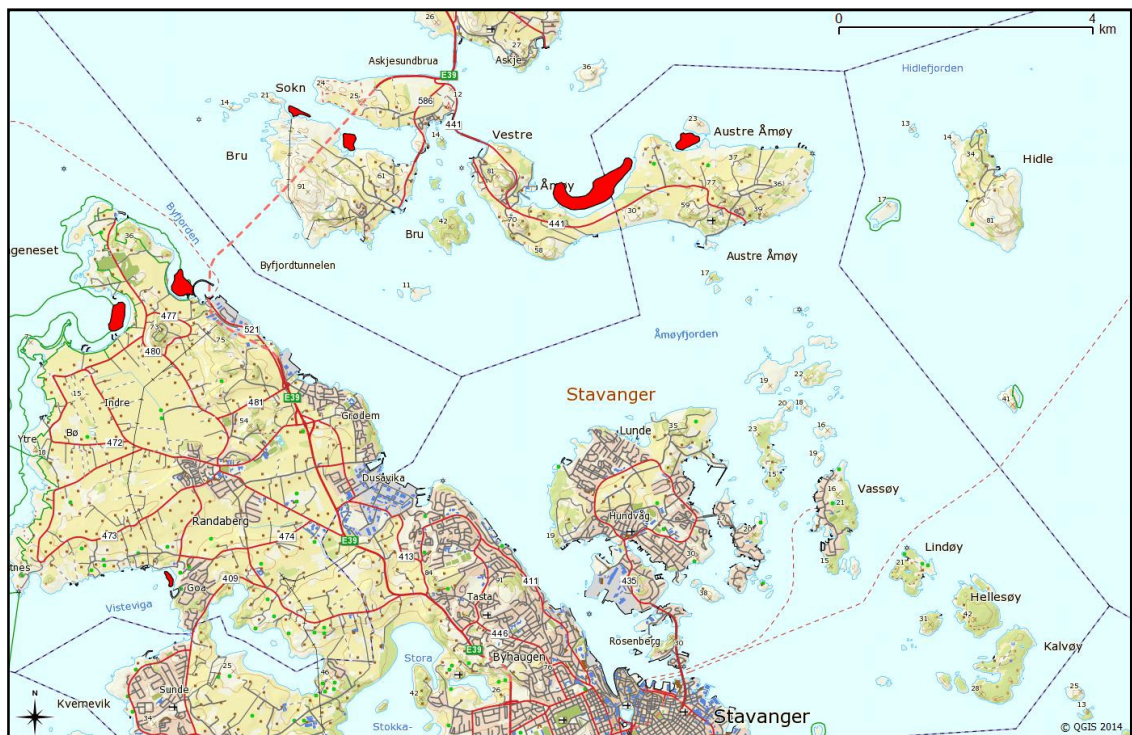
5.4 Rødlistearter

Det ble ikke observert noen rødlistearter i området.

6 ÅLEGRASINGER I REGIONEN

Ålegrasenger forekommer ikke like hyppig i Ryfylkebassenget som det gjør på sørlandet og østlandet. Det foregikk en nasjonal kartlegging av marine naturtyper i Rogaland i 2011 som ligger til grunn for mye av de avgrensede områdene for ålegrasenger. Ecofact har også kartlagt flere mindre forekomster, da spesielt i Gandsfjorden. Det er ikke registrert noen forekomster i Idsefjorden foruten om en registrering i Noravatnet på Idsal. Denne registreringen er en eldre registrering som har en noe usikker presisjon.

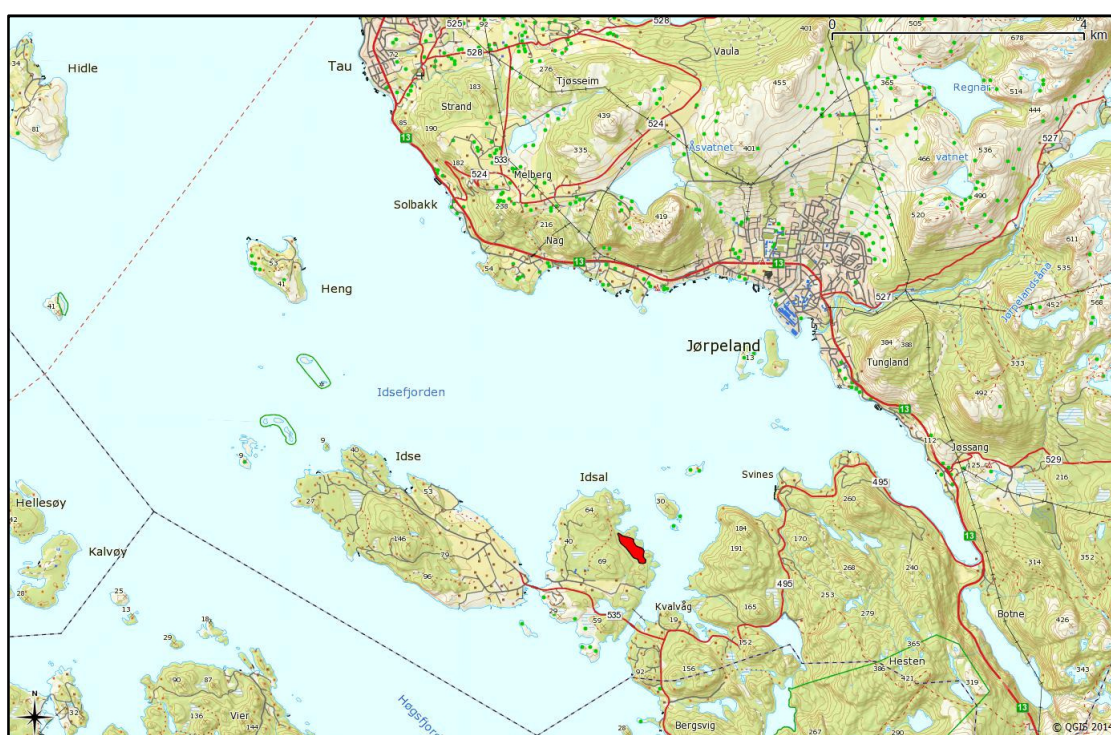
De fleste registreringene har B-verdi, men lokalitetene på Åmøy og i Solavika har fått A-verdi på bakgrunn av områdets engenes størrelse. Det er også en mindre avgrensning med A-verdi på Tananger hvor verdisettingen begrunnes med nærheten til gytefelt for torsk. Ålegrasenger er ypperlige oppvekstområder for fiskeyngel.

Figur 6.1. Registrerte ålegrasenger i Åmøyfjorden og Byfjorden markert med røde polygon.

Figur 6.2. Registrerte ålegrasenger i Sola kommune og Gandsfjorden markert med røde polygon.

Figur 6.3. Registrert ålegraseng i Idsefjorden markert med rødt polygon.

7 OPPSUMMERING

Som følge av befaring like utenfor Jørpelandsvågen ble det avgrenset to ålegrasenger som oppfyller kriteriene for verdisetting etter DN- håndbok 19, *Kartlegging av marint biologisk mangfold*. En av lokalitetene fikk B-verdi (sørvest), mens den andre fikk C-verdi (nordøst). Verdien ble satt på bakgrunn av ålegrasengenes størrelse. Det ble ikke observert rødlistearter i området.

Selv om influensområdet også omfatter areal som ikke oppfyller kriteriene for verdivurdering av biologisk mangfold, er det viktig å påpeke at arealene likevel ikke er uten naturkvaliteter og har betydning for vanlige arter.

8 REFERANSER

8.1 Nettbaserte kilder

Artskart: <http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>

Direktoratet for naturforvaltning, Naturbase: <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>

8.2 Skriftlige kilder

Direktoratet for naturforvaltning 2007. *Kartlegging av marint biologisk mangfold. DN Håndbok 19-2001. Revidert 2007. 51*

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*. Artsdatabanken, Norge.

Vedlegg: Regional forekomst av ålegrasenger.